

ÜNİTE 5

Şimdiki zamanda ayrılabilen fiiller

Ayrılabilen fiil nedir?

Almancada iki parçadan oluşan bir fiil grubu vardır. Bu fiiller bir ön ek(prefix) ve bir mastar fiilden oluşur.

z.B.: auf + stehen → aufstehen "kalkmak"

İngilizce ile karşılaştırmak

Almancadaki ayrılabilen fiiller İngilizcedeki phrasal verbs diye tanımlanan, bir mastar fiil artı bir edat veya bir zarf birleşiminden oluşan fiil grubuna benzer: "to get up", "to get on" usw.

Önemli ayrılabilen fiiller

Ayrılabilen fiillere Almancada oldukça sık rastlarız. İşte en önemlilerinden bazıları:

abfahren	ayrılmak
abholen	gidip almak
abwaschen	bulaşıkları yıkamak
anfangen	başlamak
ankommen	varmak
anrufen	aramak
aufhören	durmak
aufräumen	ortalığı toplamak/temizlemek
aufstehen	kalkmak
ausgehen	dışarı gitmek
einkaufen	alışverişe gitmek
einladen	davet etmek
einschlafen	uykuya dalmak
fernsehen	televizyon izlemek
saubermachen	temizlemek
stattfinden	meydana gelmek, olmak, vuku bulmak
vorbereiten	hazırlamak
(sich) vorstellen	kendini tanıtmak

Ön ek sona gider

Eğer ayrılabilen fiil şimdiki zamanda ise önek genelde mastar fiilden ayrılır ve cümlelerin sonuna gider:

anrufen	→ Herr Öztürk ruft seine Frau an . Bay Öztürk eşini arıyor.
aufstehen	Bernhard steht um fünf Uhr morgens auf . Bernhard sabahları saat 8'de kalkıyor.
ausgehen	Corinna geht jeden Tag aus . Corinna hergün dışarı gidiyor.
fernsehen	Die Kinder sehen jeden Abend fern . Çocuklar her akşam TV izliyor.
einkaufen	Er kauft im Supermarkt ein . Süpermarkete alışveriş yapmaya gidiyor.
stattfinden	Das Meeting findet am Montag statt . Toplantı pazartesi günü olacak/gerçekleşecek.

İki cümlede ayrılabilen fiiller

Eğer bir cümle iki tümceden oluşuyorsa kopan kısım ilgili tümcenin sonuna gider. Bunun cümlelerin en sonunda olması gerekli değildir.

tümce 1

tümce 2

Ich stehe auf und dann frühstücke ich. Kalkıyorum ve sonra kahvaltı yapıyorum

Herr Carlsen sieht fern, aber seine Kinder lesen. Bay Carlsen TV izliyor, ama çocukları okuyor.

Eğer çok tümceden oluşan, ayrılabilen fiillere sahip bir cümle varsa, o zaman ayrılabilen kısım her iki tümcenin sona gider:

Dr Schuster schläft erst um vierundzwanzig Uhr ein, aber er steht schon um fünf Uhr auf.
Dr Schuster ancak(en erken) gece yarısı uyumaya gidiyor, ama saat 5'te kalkıyor.

Fiiller birden çok ön eke sahip olabilir

Bir fiil genelde birden çok ön ek alır. Fiil aldığı ön eke göre yeni anlamlar kazanır. İşte gelmek(kommen) fiilinin aldığı ön eklere göre kazandığı yeni anlamlar:

ankommen	varmak
mitkommen	birlikte gelmek
weiterkommen	gelmeye/ilerlemeye devam etmek
hereinkommen	içeri girmek
herauskommen	dışarı gelmek
nachkommen	daha sonra gelmek
zurückkommen	geri gelmek

Buna bir diğ er  rnek **steigen** fiilidir. **Ensteigen** arabaya binmek, **umsteigen** bir ara tan diğ erine aktarma yapmak, **aussteigen** ise arabadan inmek demektir. Bir fiilin anlamını  n ekin anlamından tahmin etmek  oğ u zaman m mk n olsa da bu her zaman i e yaramayabilir. Bu y zden ayrılabilen fiillerin anlamını  ğ renmemiz gerekir.

Ayrılabilir mi yoksa ayrılamaz mı?

İyi bir s zl ğ e bakarak  n eke sahip bir fiilin ayrılabilir veya ayrılamaz olduğ unu anlayabiliriz. Ayrılabilen fiilin yanında sep. ibaresini g r rs n z. Ayrıca kelimeyi telaffuz ederken vurgu  n ekte ise o zaman bu fiil ayrılamaz.

 ok kullanılan  n ekler

En yaygın ayrılabilen  n ekler  unlardır:

ab-, an-, auf-, aus-, ein-, mit-, nach-, vor-, zu-, zur ck-

 nceki sayfalarda fiille birlikte kullanılan bu  neklerin  oğ unun  rneklerini bulacaksınız.

Bazı ayrılamayan  n ekler

Some inseparable prefixes

Ayrılamayan  n ekler de vardır.Bunlar arasında be-, er-, ge-, ve ver- bulunur. Ayrılamayan bir  n ek ile  ok sık kullanılan fiiller **bezahlen** " demek", **erz hlen** "anlatmak", **verdienen** "hak etmek, kazanmak", **verkaufen** "satmak" ve **verstehen** "anlamak" fiilleridir.

Er bezahlt mit seiner Kreditkarte.

Kredi kartıyla  d yor.

Sie verkauft ihren alten Computer.

Eski bilgisayarını satıyor.

G rd ğ n z gibi bu  n ekler fiilden ayrılmıyor.

Ayrılabilen fiiller hakkında daha fazlası

Yeni ba layanlar olarak ayrılabilen fiilleri b y k ihtimalle yukarıda anlatıldığ ı gibi kullanacaksınız. Ancak ayrılabilen fiiller emir kipinde, modal fiillerle, Perfekt ve gelecek zaman ile de kullanılır.

Bir fiil listesinde veya s zl kte ayrılabilen fiilin ge mi  zaman halini bulamıyorsanız, o zaman fiilin  k eksiz haline bakın.  rneğ n **abfahren** fiilinin ge mi  zaman  ekimini g remiyorsanız **fahren** fiilinin ge mi  zaman  ekimine bakın(fiilleri  n ek olmadan arayın).

Alıştırma 5.1

İşte Ahmet Bergmann'ın bir günü. Boşlukları çekimli fiil ve ön ek ile tamamlayın.

Beispiel: ausstellen Ahmet __ den Wecker um sieben Uhr ____.
→ Ahmet *stellt* den Wecker um sieben Uhr *aus*.

- 1 Jens ____ um halb acht Uhr _____. (aufstehen)
- 2 Er ____ seine Arbeit um neun Uhr _____. (anfangen)
- 3 Mittags _____ er seine Freundin _____. (anrufen)
- 4 Um siebzehn Uhr ____ er mit seiner Arbeit _____. (aufhören)
- 5 Nach der Arbeit ____ er im Supermarkt _____. (einkaufen)
- 6 Abends ____ er _____. (fernsehen)
- 7 Er ____ mit seiner Freundin _____. (ausgehen)
- 8 Um Mitternacht ____ er meistens _____. (ausgehen)

28 Ünite 5

Alıştırma 5.2

Aşağıdaki fiillerden hangilerinin ayrılabilir olduğunu kontrol etmek için sözlüğünüzü kullanın. Bildiklerinizin karşısına bir ✓ işaret koyun. İlk ayrılabilir fiil sizin için önceden yapıldı.

aufstehen	✓	verlieren		abfahren		anrufen	
verstehen		fernsehen		aufhören		stattfinden	
einladen		mitkommen		bezahlen		erzählen	
aufräumen		frühstücken		einkaufen		benutzen	

Alıştırma 5.3

Şimdi aşağıdaki boşlukları doldurmak için alıştırma 5.2'deki ayrılabilen fiilleri kullanın. İlki sizin için önceden yapılmıştır.

- 1 Herr und Frau Conradi **stehen** um sieben Uhr **auf**.
- 2 Die Kinder ____ ihr Zimmer ____.
- 3 Er ____ immer im Supermarkt ____.
- 4 Wir gehen ins Kino. ____ du ____?
- 5 Frau Schmidt ____ mit dem Rauchen ____.
- 6 Wann ____ das Konzert ____?
- 7 Herr Claus liebt Seifenopern. Er ____ jeden Tag ____.
- 8 Wann ____ der nächste Zug nach Hamburg ____?
- 9 Wir ____ viele Gäste zu unserer Party ____.
- 10 Sie kauft eine Telefonkarte und ____ ihre Mutter ____.

Alıştırma 5.4

Aşağıdaki cümleleri çevirin:

- 1 Saat 6'da kalkıyorum.
- 2 İşime saat 8'de başlıyorum.
- 3 Toplantı P.tesi günü gerçekleşecek.
- 4 Tren ne zaman kalkıyor?
- 5 Tren ne zaman varıyor?
- 6 Michael temizlik yapıyor ve onun çocukları TV izliyor.
- 7 Birlikte sinemaya geliyor musun?

Ünite 5 29

Kontrol listesi	✓
1 Fiilin hangi kısmı ayrılıyor	
2 Ayrılan kısım cümle içinde nereye gidiyor	
3 Bir cümle çok tümceden oluşuyorsa ne oluyor?	
4 Fiil ayrılabilir mi ayrılamaz mı nasıl anlarız?	
5 Hangi ön ekler ayrılamaz biliyor musun?	